

کولیت اولسروز یک بیماری التهابی و خونریزی دهنده است که دیواره روده بزرگ و راست روده را درگیر میکند. در کولیت اولسروز دیواره روده دچار التهاب و زخم میشود و مناطق زخم شده شروع به خونریزی میکنند، علاوه بر این ممکن است در این محلها آبسه نیز تشکیل شود. همچنین در نتیجه این تغییرات جذب مواد غذایی با اختلال روبرو می گردد و باعث سوء تغذیه می شود. بیماری از رکتوم (انتهای روده) شروع و تا کولون پیشرفت می کند. این بیماری دوره های عود (بازگشت) و بهبود دارد. حداکثر شیوع آن در سنین ۴۰-۲۰ سالگی میباشد.

علل کولیت اولسروز

علت واقعی آن هنوز شناخته نشده است سابقه خانوادگی یک عامل مهم است ولی اختلالات خودایمنی ممکن است نقش داشته باشند.

در این نوع اختلالات سیستم ایمنی بدن بر علیه خودش مواد دفاعی (آنتیبیادی) تولید میکند. استرس علت بیماری نیست اما هرگونه استرس بیماری را وخیمتر میکند.

علائم

- خونریزی از رکتوم (انتهای روده)
- دفع موکوس (بلغم) و چرک
- اسهال و استفراغ
- انقباض شدید و دردناک ناحیه مقعد و نیاز به دفع فوری مدفوع
- رنگپریدگی؛ خونریزی باعث کمخونی و در نتیجه رنگ پریدگی میشود.
- درد شکم؛ که گاهی بصورت درد متناوب و شدید است.
- بیاشتهایی
- کاهش وزن
- تب
- خستگی

این بیماری گاهی همراه با مشکلات دیگر مثل بثورات پوستی (دانههای پوستی)، التهاب مفاصل، بیماریهای کبدی و التهاب چشم میباشد.

تشخیص

- آزمایش خون؛ کم خونی را مشخص میکند.
- کولونوسکوپی؛ در این روش پزشک یک لوله باریک و قابل انعطاف مجهز به دوربین را از طریق مقعد وارد روده بزرگ میکند و روده بزرگ را بطور مستقیم و از نزدیک معاینه و بررسی میکند. گاهی یک نمونه از روده بزرگ نیز برداشته میشود و جهت قطعی شدن تشخیص به آزمایشگاه فرستاده میشود.
- عکس رادیولوژی؛ که پس از تنقیه با ماده حاجب انجام میشود.
- آزمایش مدفوع؛ مدفوع از لحاظ وجود خون مورد بررسی قرار میگیرد.
- سیتیاکن شکم

درمان

تلاش بر این است که با کاهش فعالیت، رژیم غذایی مناسب و تجویز دارو بیماری کنترل شود که هر کدام به تفصیل در زیر توضیح داده شده است. در صورت کنترل نشدن بیماری با این روشها عمل جراحی ضرورت پیدا میکند.

♦ کاهش فعالیت

در زمان حملههای کولیت، استراحت کافی باعث کاهش حرکات روده، کاهش اسهال و کاهش مصرف انرژی میشود بنابراین در این زمان باید استراحت بیشتری داشته باشید.

♦ رژیم غذایی

- در صورت بروز علائم (در زمان عود و فعال شدن

بیماری) رژیم غذایی باید طوری تنظیم شود که مانع از

بروز اسهال شود، انرژی لازم را تأمین کند و روند بهبود زخم ها را تسریع بخشد. بکار گرفتن توصیه های غذایی زیر به کنترل اسهال کمک می کند.

- غذاهایی که باعث تحریک و افزایش حرکات روده میشود مثل فرآورده های لبنی، غذاهای سرخ شده و ادویه دار، میوه جات، سبزیجات و غلات سبوسدار (نان معمولی) از برنامه غذایی باید حذف گردند.
- ویتامینهای تجویز شده توسط پزشک را مصرف کنید.
- از نوشیدن نوشابه های گازدار، کافئیندار مثل قهوه و چای و الکل اجتناب کنید.
- از خوردن غذاهایی که بسیار داغ و یا سرد میباشد اجتناب کنید زیرا باعث تولید گاز میشود.
- وعده های غذایی کوچک باشد ولی دفعات غذا خوردن را بیشتر کنید.
- از غذاهایی که دوست دارید به عنوان میان وعده استفاده کنید.
- بهداشت دهان را رعایت کنید. حداقل دوبار مسواک بزنید و هر شب نخ دندان بکشید.
- اگر بیاشتها هستید میز یا سفره غذایی زیبا باعث تحریک اشتها میشود.
- اگر اسهال شدید بود مایعات مثل آب، آب میوه، آبگوشت بدون چربی، چای کمرنگ بنوشید باید مراقب باشید که دچار کمآبی نشوید و مایعات دفع شده را با نوشیدن بیشتر مایعات جبران کنید.
- ممکن است غذای جامد باعث دردهای شدید شکم شود در این صورت از خوردن این غذاها اجتناب کنید.
- توصیه های زیر را جهت پیشگیری از زخم شدن ناحیه مقعد به علت اسهال بکار بندید. بعد از هر بار اجابت مزاج خود را بشوید و از جلو به عقب خشک کنید. در صورت وجود هرگونه مشکل در امر مراقبت از پوست با پزشک مشورت کنید.

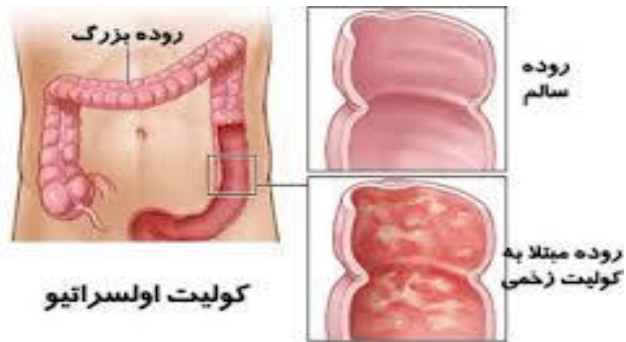
♦ دارودرمانی

فنون

مرکز آموزشی درمائی نمازی
واحد آموزش ضمن خدمت

کولیت اولسروز (بیماری التهابی روده)

PT-HO-93

گردآوری: مهوش جهاکار (کارشناس پرستاری)

بازبینی: اشرف معماریزاده (کارشناس ارشد)

NICU

استاد علمی: دکتر رسول نعمتی متفحص دافلی

۱۳۹۵

تب، گلودرد سوزش ادرار و خونریزی غیر معمول به پزشک مراجعه کنید.

کاهش اضطراب

گرچه اضطراب علت بروز این بیماری نیست، اما استرس باعث بدتر شدن علائم میشود. بنابراین بکار گرفتن راههای کاهش اضطراب مثل تکنیکهای آرام سازی و یوگا باعث کاهش علائم میشود.

درمان جراحی

در مواردی که درمان های فوق موثر نباشد و کولیت اولسروز شدید و عارضه دار باشد، جراحی انجام خواهد شد در این گونه موارد روده بزرگ بصورت کامل و یا قسمتی از آن برداشته میشود و در بعضی موارد دهانه - ی روده به سطح شکم آورده میشود و یک سوراخ جهت خروج مدفوع ایجاد میشود که به آن ایلئوستومی یا کولوستومی میگویند.

پیش آگهی:

بعضی از بیماران یک حمله کولیت اولسروز دارند و به دنبال آن برای ماهها یا سالها هیچ علامتی ندارند اما در بیشتر موارد، احتمال عود مجدد وجود دارد. معمولاً این بیماری با رژیم غذایی و داروئی کنترل میشود. احتمال بروز سرطان کولون در این بیماران بیش از سایر افراد می باشد.

نکته

در صورت بروز علائم، برنامه درمانی و ویزیت با پزشک را به طور دقیق پیگیری کنید

منابع:

- http://www.mdconsult.com/das/pdxmd/body/349031943-4/1338439418?type=med&eid=9-u1.0-1_mt_10176922-
- Smeltzer & Bare.(2010).Brunner and Suddarth's Text book of Medical Surgical in Nursing. 10 ed. Lippincott Williams and Wilkins.

داروهای تجویز شده باعث کاهش التهاب و در نتیجه تسکین علائمی مثل اسهال، درد و خونریزی می شوند. ممکن است یک یا چند داروی زیر برای شما تجویز شود.

پردنیزولون

این دارو از دسته «استروئیدها» می باشد و باعث کاهش التهاب و در نتیجه تسکین اسهال، خونریزی و درد میشود باید به خاطر داشته باشید که نباید آن را یک دفعه قطع کنید. این دارو در فاز حاد توسط پزشک تجویز میشود

سولفاسالازین

این دارو از دسته «سولفون آمیدها» می باشد و باعث کاهش التهاب و علائم میشود. باید بعد از غذا و همراه با یک لیوان پر آب مصرف شود. قرص را بصورت کامل بلعید؛ نباید آن را خرد یا نصف کنید. تا ۴ ساعت بعد از مصرف دارو از خوردن آنتی اسید، آهن و فولیک اسید پرهیز کنید. ممکن است رنگ اشک، ادرار، و عرق زرد تا نارنجی شود که طبیعی می باشد. در معرض نور مستقیم آفتاب قرار نگیرید زیرا باعث آفتاب سوختگی می شود

علائم زیر را به پزشک گزارش دهید:

کهیر، بثورات پوستی، خارش، زرد شدن پوست، قرمز شدن رنگ ادرار، کبودی و یا خونریزی غیر معمول .

آساکل (Asacol یا Mesalamine)

این دارو از دسته «آمینو سالیسیلیک اسید» می باشد و داروی ضدالتهاب است که بصورت خوراکی یا شیاف یا تنقیه تجویز می شود. نوع خوراکی باید بصورت کامل بلعیده شود. از خرد کردن یا نصف کردن آن پرهیز کنید. نوع شیاف آن باید برای مدت ۳ ساعت در مقعد باقی بماند. گاهی داروهای دیگر مثل آزاتیوپرین و سیکلوسپورین برای شما تجویز میشود. این داروها باعث سرکوب شدن سیستم ایمنی میشوند.

آزاتیوپرین در طولانی مدت به جای پردنیزولون تجویز می شود. از عوارض این داروها افزایش احتمال بروز عفونت و خونریزی می باشد، بنابراین در صورت بروز علائم عفونت مثل